

ПІДРУЧНИК З ІНДІЙСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рецензія на:

Contemporary Indian English Literature: Contexts – Authors – Genres – Model Analyses / eds. Cecile Sandten, Indrani Karmakar, Oliver von Knebel Doeberitz. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2024. 325 p.

Рецензована книга є цікавим навчальним виданням і з погляду тематики (індійська англійська література як самостійний предмет представлення), і з погляду жанру (все ж таки не наукова монографія, а підручник для невідготовленого читача). Саме тому треба віддати належне редакторам-упорядникам – проф. Сесіль Сандтен, д-ру Індрані Кармакар та проф. Оліверу фон Кнебелю Деберіцу – за уважно укладену й збалансовану структуру книги.

Підручник складається зі вступної частини та двох головних частин – твори із 1980–2000-х рр. та твори після 2000-х рр. Загалом – 13 розділів. Підзаголовок книги вказує головну мету редакторів – представити авторів та жанри їхніх творів у ширших контекстах, а також подати читачам взірці літературного аналізу. Саме тому кожен розділ містить біографічну інформацію про письменника, глибше представлення конкретної теми (як-от література англійською мовою, феноменологія жіночого тіла, безпека та біженці тощо), розгляд конкретних творів, а також цитована та рекомендована література. Усю цю інформацію пересипано культурною інформацією-коментарями, які допоможуть читачеві не відриватися від читання, але охоплювати загальний суспільний контекст. Зокрема, можна згадати такі коментарі про персонажа Сіту (с. 65–66), модерністську естетику (с. 74), збірку “Панчатантра” (с. 105), транскультурну ідентичність (с. 193), фокалізацію (с. 255), касту (с. 290), поняття “гамартія” (с. 305) та багато інших.

Тематику місця представляють розділи про Салмана Рушді (розділ написав Девід Волтер) та драматургів Абгішека Маджумдара й Анні Зайді (Аріан де Вааль). Основне завдання цих творів – показати, як можна знайти себе у своїх країні, на перехресті Заходу й Сходу. Серед обговорюваних тем – колоніальні елементи та постколоніальні імплікації, нові покоління та атомізація історії, взаємостосунки між Державою та Батьківщиною. Загальний настрій розніжености у ключових геополітичних гравців кінця ХХ та початку ХХІ сторіч створив враження, що суспільно-політичні теми не дуже актуальні тепер. Але насправді, саме ці умови завжди переслідують протагоністів і читачів, і з ними теж треба рахуватися.

Супутніми до попередньої тематики можна вважати розділи про Магеша Датгана й Поїле Сенгупту (Майтрае Місра) та Амітава Гоша (Асис Де). Суспільно-політичне середовище, класові, мовні, релігійні й національні обмеження, гомосексуальна любов, проблеми ВІЛ-інфекції, становлення власної ідентичности – усі теми висвітлюються крізь призму всього суспільства або історії.

Жіночу тематику індійської літератури дуже широко розкрито через розділи про Шаші Дешпанде (Індрані Кармакар), Гіту Гарігаран і Бінапані Моганті (Елен Денгель-Янік), Сужату Бат і Імтіаз Даркер (Сесіль Сандтен), Ануранду Рой (Анна Горачек). У них читач простежить і звичні дослідницькі теми, як-от мовні та естетичні вирази жіночого письма, але є тут і цікаві ракурси, які розкриває жіноче письмо також, а саме: естетика жіночого тіла, закодована в тексті, роль жінки у націєтворенні, діаспора, гібридність і міжкультурність. Ці теми тепер активно обговорюють у світовій культурі, а індійські письменниці теж мають що сказати.

Деякі індійські письменники звертають велику увагу на естетичні виміри твору й зображеної дійсності. Між модерністською естетикою та художністю реалізму лежать розділи про Амїта Чаудурі (Моніка Флюдерник) і про Аравінда Адігу й Панкаджа Мішру (Ганна Пардей). Автори й дослідники підходять до стилістичних рис до зображення героїв, сюжету й лейтмотивів.

Немовби окремо стоять ще два розділи. Розділ про Аравінда Адігу, Ману Джозефа й Гаутама Малкані (Олівер фон Кнебель Деберіц) присвячено проблематиці діаспорних спільнот у світі після 2000 р. під впливом глобалізації та неолібералізму. У розділі про Могсина Гаміда, Амїтава Гоша та Аравінда Адігу (Міріям Нанді) дослідниця дискутує про різні шляхи – реалістичні, магічні, футуристичні – оповіді про міграцію та вигнання. Оцей розділ книги дуже актуальний для нашого теперішнього розуміння біженця як ідентичности, а не лише жертви жорстоких обставин.

Перед нами – дуже цікавий путівник в індійську англійськомовну літературу. Хоча рецензована книга – це підручник для студентів, та вона легко може функціонувати як науково-популярний жанр. Книга відкриває сторінки такої літератури, яка нам є доступною з мовного боку і може надати захопливі теми для розмислів.

Тарас ШМІГЕР,
*Львівський національний університет
імені Івана Франка*